

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA BLENDED-LEARNING TEKNOLOGIYASI ASOSIDA O'QITISH UCHUN ELEKTRON PLATFORMA YARATISH TEKNOLOGIYASI

Doniyarov Eldorbek Murodjon o'g'li

Namangan Davlat Universiteti

Amaliy matematika (sohalar bo'yicha) mutaxassisligi magistranti

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada, ta'lim texnologiyasining eng ommabop bo'lgani blended-learning texnologiyasi to'g'risida, uning umumiy o'rta ta'lim maktablarida joriy etishning eng so'ngi texnologiyalari, ushbu texnologiya asosida o'qitishning elektron platformasini yaratish to'g'risida ma'lumotlar berilgan.*

***Kalit so'zlar:** online tizim, e-pochta, kompleks yondashuv, metodika, AKT, an'anaviy model, elektron ta'lim model, seminar, trening, platforma, blended-learning, strategiya, platforma kursi, baholash rejasi.*

TECHNOLOGY FOR CREATION OF AN ELECTRONIC LEARNING PLATFORM BASED ON BLENDED LEARNING TECHNOLOGY IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS

Doniyarov Eldorbek Murodjanovich

Master's student in Applied Informatics (by area)

at Namangan State University

***Abstract:** In this article, discussed about the most popular of educational technology is the blended-learning technology, the latest technologies of its implementation in general secondary schools, the creation of an electronic platform for teaching based on this technology.*

***Key words:** online system, e-mail, integrated approach, methodology, ICT, traditional model, e-learning model, seminar, training, platform, blended-learning, strategy, platform course, evaluation plan.*

ТЕХНОЛОГИЯ СОЗДАНИЯ ЭЛЕКТРОННОЙ ПЛАТФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИИ BLENDED LEARNING В ОБЩИХ СРЕДНИХ ШКОЛАХ

Донияров Элдорбек Муроджанович

Магистрант по специальности Прикладная информатика (по сферам)
Наманганского государственного университета

Аннотация: В данной статье речь идет о наиболее популярной образовательной технологии – технологии смешанного обучения, новейших технологиях ее внедрения в общеобразовательных школах, создании электронной платформы обучения на основе этой технологии.

Ключевые слова: онлайн-система, электронная почта, комплексный подход, методология, ИКТ, традиционная модель, модель электронного обучения, семинар, обучение, платформа, смешанное обучение, стратегия, платформенный курс, план оценки.

Avvalo blended-learning dasturi to'g'risida qisqacha ma'lumot berib o'tsak, axborot texnologiyalari ta'limning turli yangi shakllarini taklif qilmoqda, xususan, blended-learning texnologiyasi kompleks yondashuv tamoyili keyingi paytlarda kuchayib bormoqda. Turli shakl va usullarning moslashuvi blended-learning texnologiyasining yangilik sifatida joriy etilishiga olib keldi. Deklan Bern blended-learning haqida shunday deydi[7]. Bu ta'lim boy pedagogik tajribadan samarali foydalanishga qaratilgan. Ushbu ta'limni tashkil etishda va ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarini taqdim etishda turli metodikalardan foydalanishga, an'anaviy faoliyatni yakka tartibda va guruhlarda tashkil etishga asoslanishi mumkin. Ushbu yondashuv o'quvchini o'zidan zeriktirmaydi, o'qishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi. Asosiy masala tanlangan usullarning o'zaro mutanosibligini ta'minlash va arzon narxga asoslangan yuqori samaradorlikka erishishdir. Aralash ta'limda o'quvchilarga universitetning masofaviy ta'lim tizimi va o'quv materiallaridan to'liq foydalanishga ruxsat beriladi. Ushbu tizimda onlayn kutubxonalar va resurslar mavjud bo'ladi. O'quvchilar nazorat ishining bir qismini o'quvchilarning onlayn tizimida topshiradilar. Shuningdek, hozirda tizimlarda guruh muhokamalari tashkil etilib, to'liq loyihalar amalga oshirilmoqda[1;2]. Ushbu model o'quvchilarga quyidagi qulayliklarni yaratib beradi:

- istalgan vaqtda onlayn rejimda o'quv materialli bilan tanishish;
- test topshiriqlari orqali bilimlarni tekshirish;
- nazorat testidan o'tish;
- treninglar uchun mos bo'lgan qo'shimcha resurslar bilan tanishish;
- audio va video yozuvlar, animatsiyalar va simulyatsiyalardan foydalanish;
- elektron pochtdan foydalanish va forumlarda qatnashish;
- ma'ruzadan tashqari o'qituvchi-o'quvchi va o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni tashkil etish.

An'anaviy ta'lim elementlari ming yillar davomida mavjud bo'lib kelgan, ammo blended-learning o'n yildan kamroq vaqt davomida mavjud. Shuning uchun bu turdagi ta'limni xilma-xillilik usulida olib borish maqsadga muvofiqdir[8].

Blended-learning ta'lim kurslariga asoslangan platforma - bu onlayn manbalar va imkoniyatlarni an'anaviy sinfga asoslangan o'qitish usullari bilan uyg'unlashtiradigan o'qitish usuli. O'quvchilar o'z tengdoshlari va o'qituvchilari bilan sinf mashg'ulotlarida qatnashayotganda, bu yuzma-yuz amaliyotlar kontent va yetkazib berish bo'yicha onlayn tadbirlar bilan boyitiladi.

Blended-learning ta'lim ikki variantning eng yaxshisini taklif etadi - bir tomondan, siz sinxron o'rganish strategiyasidan foydalanasiz, boshqa tomondan, siz asinxron ta'lim samarasini olasiz va o'zingizning tezligingiz va qulayligingizda o'rganasiz[4;5].

Ko'pgina tashkilotlar hozirda o'qituvchilar tomonidan boshqariladigan sinfdagi o'zaro munosabatlarning afzalliklaridan voz kechmasdan, o'zlarining ta'lim va rivojlanish strategiyalarini boyitish uchun raqamli resurslardan foydalanmoqda. Quyida blended-learning platformasi uchun kurslarini shakllantirish texnologiyasini eng top 5 qadam bilan tanishamiz.

1. Darsning natijalarini aniqlash. Har qanday ta'lim strategiyasida bo'lgani kabi, blended-learning kurslarini loyihalashning birinchi bosqichi blended-learning ta'lim texnologiyasi strategiyasidan erishmoqchi bo'lgan maqsad va vazifalarni aniqlashdir. Maqsadlaringizni aniqlashga quyidagi savollar yordam beradi:

- O'quvchilaringizga qanday ko'nikmalarni bermoqchisiz?
- Blended-learning ta'lim kursi platformasiga qanday ma'lumotlar kiritilishi kerak?
- Yangi bilim va ma'lumotlarni yetkazish uchun qanday o'quv dizayn modellari va o'qitish vositalaridan foydalanish kerak?

Maqsad va vazifalaringiz blended-learning ta'lim platformasini loyihalash uchun tizimli xaritasi bo'lib xizmat qiladi. Har bir qadamda siz kursingiz qayerga ketayotganini va yo'lda o'zgartirishingiz yoki qamrab olishingiz kerak bo'lgan fikrlarni uchratishingiz mumkin.

2. Blended-learning ta'lim platforma kursi rejasini tuzish.

Platformaning kurs rejasi barcha ishtirokchilarga imtiyozlar beradi. O'quvchilar konturdan bilim olish uchun foydalanishlari mumkin, o'qituvchi/kurs ishlab chiquvchi esa undan blended-learning o'quv platformasining istalgan sur'atda borishini ta'minlash uchun foydalanishi mumkin.

Platforma texnologiyada topshirilishi kerak bo'lgan kurs maqsadlari, topshiriqlari, qog'ozlar va testlarni, shuningdek, talabalar bajarishi kerak bo'lgan muddatlarni belgilashi lozim. Shuningdek, ishtirok etish va ishtirok etmaslik nuqtai nazaridan o'quvchilardan nimani kutayotganingizni aniq aytib berishingiz ham

maqsadga muvofiq. Va nihoyat, blended-learning ta'lim mazmunini taqdim etish uchun ishlatiladigan o'quv vositalari va materiallarini ham belgilash talab etiladi.

3. Interaktivlik darajasini aniqlash. Blended-learning ta'limning asosiy afzalligi shundaki, u o'quvchilarni o'z o'rganishlarini ko'proq nazorat qilishiga imkon beradi. Ta'lim nafaqat onlayn, ham oflayn resurslardan foydalangan holda o'qituvchi tomonidan berilgan ma'lumotlarga asoslanadi. Aksincha, o'quvchilar o'z-o'zidan ta'lim faoliyati orqali rivojlanishlari mumkin. Blended-learning o'quv kursi platformasi dizaynini tayyorlashda kursning interaktivlik darajasini aniqlash lozim. Ta'limning qancha qismi sinfda o'tkaziladi va qanchasi jonli onlayn media orqali amalga oshiriladi? Uning qancha qismi interfaol faoliyat orqali interaktiv bo'ladi? Blended-learning ta'limni tanlaganida, biz onlayn ta'lim resurslari va yetkazib berish usullarining keng doirasini tanlash imkoniyatiga ega bo'lamiz. Misol uchun, o'quvchilaringiz sinfda yoki oddiy joyda to'planishlari mumkin va boshqa shahar yoki mamlakatda joylashgan o'qituvchi onlayn muhitdan foydalanib ma'ruza o'qishi mumkin. Darhaqiqat, tanlovlar juda ko'p va siz aralash kurs talablaringizga juda mos keladiganini tanlash uchun biroz vaqt sarflashingiz kerak bo'ladi. Oldinga eng yaxshi yo'l – platforma texnologiyasining modulini baholash va keyin asosiy g'oyalarni samarali yetkazish uchun qanday faoliyatdan foydalanish mumkinligini ko'rishdir[9].

4. O'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun manbalar ro'yxatini tuzish. Blended-learning ta'lim bilan siz o'z kurslaringizni qo'llab-quvvatlash uchun ko'plab resurslardan tanlash va o'quvchilaringizga ushbu tayyor ma'lumotnomalarni taqdim etish imkoniyatiga egasiz. Masalan, siz ularga maqolalar, taqdimotlar va videolarga havolalar berib, ularning darslarini chuqurroq o'rgatishingiz mumkin. O'qituvchilar ham o'zlarining o'quv resurslarini yaratish uchun zarur bo'lgan vaqtni tejashadi. Ular qimmatli vaqtlarini o'quvchilar bilan yanada konstruktiv muloqotda o'tkazishlari mumkin. Shunday qilib, blended-learning ta'lim kursini loyihalashda, o'quvchilar bilan baham ko'radigan manbalar va ma'lumotnomalar ro'yxatini tuzganingiz ma'qul.

5. Baholash rejasini tuzish. Blended-learning o'quv platformasini, agar ular o'quvchilarning muvaffaqiyatini tekshirish uchun baholash rejasini o'z ichiga olmasa, to'liq darajada tashillashtirilgan deb bo'lmaydi. Baholash rejasi har bir modul oxirida natijalarni o'z ichiga olishi mumkin. Yoki ulardan interaktiv o'rganish faoliyatidan olgan bilimlarini umumlashtirishni so'rash mumkin. Ulardan chat forumlarida guruh muhokamasida ishtirok etishlari ham so'ralishi mumkin. Ushbu baholashlar nafaqat o'quvchilarning taraqqiyotini baholashga yordam beradi, balki ularga o'zlarining yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlarini aniqlash imkoniyatini ham beradi. Bundan tashqari, har bir platformaning moduli oxirida ular uchun ma'lumotni takrorlash oson bo'lishi uchun modul haqida qisqacha ma'lumot berish mumkin[3].

Xulosa. Xulosa o'rnida shui ta'kidlash mumkinki, blended-learning ta'limining ilg'or tajribalari ta'lim metodologiyasining rivojlanayotgan muhitini muvaffaqiyatli boshqarish uchun juda muhimdir. O'quv dizayni sohasida, ongli qarorlar qabul qilish uchun blended-learning ta'lim va an'anaviy o'rganishning texnologiyalarinitushunish muhimdir. Blended-learning ta'limi rivojlanayotgan bo'lsa-da, bu shunchaki rivojlanish so'zi emas, u yanada keng qamrovli va adaptive ta'lim yondashuviga o'tishni ifodalaydi. Blended-learning ta'limning ilg'or tajribalarini qo'llash har ikkalasining uyg'un integratsiyasini ta'minlaydigan onlayn va an'anaviy sinf usullarining strategik aralashmasini o'z ichiga olgan platforma ko'rishida ham shakllanadi. Blended-learning ta'lim resurslari dunyosiga kirib borar ekansiz, shuni yodingizda tutingki, har tomonlama rivojlangan strategiya nafaqat texnologik vositalarni, balki pedagogik jihatlarni ham o'z ichiga oladi. Raqamli platformalar, interfaol materiallar va hamkorlikdagi faoliyatlardan samarali foydalanish o'rnatilgan blended-learning ta'limining ilg'or tajribalariga mos kelishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Blended learning effectiveness: the relationship between student characteristics, design features and outcomes. Mugenyi Justice Kintu, Chang Zhu, Edmond Kagambe
2. Askar, P. & Altun, A. (2008). Learner satisfaction on blended learning. E-Leader Krakow, 2008.
3. 7 Steps to Designing Effective Blended Learning Courses. <https://www.hurix.com/steps-designing-blended-learning-courses/>
4. Demirkol, M., & Kazu, I. Y. (2014). Effect of blended environment model on high school students' academic achievement. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 13(1), 78–87.
5. Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. Internet and Higher Education, 7(2), 95–105.
6. Goyal, E., & Tambe, S. (2015). Effectiveness of Moodle-enabled blended learning in private Indian Business School teaching NICHE programs. The Online Journal of New Horizons in Education, 5(2), 14–22.
7. Eshnazarova, Marguvaxon Yunusaliyevna, Mukarama Katayeva. Theoretical Foundations of Using the Possibilities of Mobile Learning in the Educational Process. Journal of Survey in Fisheries Sciences. №10(2S). –P. 3443-3453
8. Эшназарова Марғубахон Юнусалиевна, Тошбоев Сайфиддин Мухаммадинович [Замонавий таълимда масофавий ўқитишнинг педагогик асослари ва ташкил этилиши](#). Замонавий таълим. №10(95). –Б. 18-24
9. Эшназарова Марғубахон Юнусалиевна. [ПРИМЕНЕНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНИКОВ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ](#). Молодой учёный. №9. –С. 433-434